

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 13
van **LYDIA PEETERS**
datum: 30 september 2015

aan **JOKE SCHAUVLIEGE**
VLAAMS MINISTER VAN OMGEVING, NATUUR EN LANDBOUW

Zwerfvuil - Maatregelen

Sluikstorten is het doelbewust dumpen van afval. Het gaat vaak om grotere stukken (zoals zakken vol afval, matrassen, koelkasten,...) of bouw- en sloopafval. Zwerfvuil echter is klein afval dat we vaak nonchalant of zonder dat we erbij stilstaan op straat gooien of achterlaten in een park of berm. Ik verwijs naar mijn schriftelijke vraag nr. 203 van 3 december 2014 over de impactstudie van statiegeld op blikjes.

Uit de resultaten van een recent onderzoek "Studie kostprijs en hoeveelheid zwerfvuil in 2013" (verantwoordelijke Uitgever: OVAM) komt naar voren dat de totale kosten van het zwerfvuilbeleid in Vlaanderen op circa 61,5 miljoen euro per jaar moeten worden geschat. Dat is circa 9,61 euro per inwoner.

Deze kosten worden voor 90 % door de lokale besturen (gemeenten en intercommunales) gemaakt en voor 10 % door andere partijen (agentschappen en waterwegenbeheerders) en de Indevuilbak-bijdrage.

Indevuilbak is de koepel waaronder de Vlaamse overheid i.s.m. met haar partners (OVAM, kabinet Leefmilieu, Fost Plus, VVSG, sigaretten-, kauwgom- en distributiesector) het Vlaamse zwerfvuilbeleid naar buiten brengt. Het netheidsnetwerk streeft naar een optimale aanpak van zwerfvuil en algemene netheid door de lokale besturen actief te betrekken en te ondersteunen. De medewerkers van het netwerk zijn een aanspreekpunt voor lokale besturen.

De hoeveelheid opgeruimd zwerfvuil in Vlaanderen (inclusief vermeden zwerfvuil in straatvuilnisbakken) bedroeg ruim 25.300 ton in 2013. Hiervan wordt 90 % opgeruimd door de lokale besturen (gemeenten en intercommunales) en 10 % door agentschappen van de Vlaamse overheid en andere partijen. Daarbinnen is het vermeden zwerfvuil uit straatvuilnisbakken 7800 ton.

1. Welke stappen zal de minister nemen om de kennisdeling en informatie-uitwisseling tussen lokale besturen onderling plus andere partijen (agentschappen, waterwegbeheerders, Nederland) te optimaliseren?
2. Het bovenvermelde rapport adviseert een benchmark op te zetten om de kennisuitwisseling te versterken en een standardformat om de gemeenten te helpen bij het registreren van gegevens.

Is dat een piste die volgens de minister kan gevolgd worden?

3. Het rapport adviseert nog verdere detailonderzoekingen, zoals het zwerfvuilgedrag in de kustgemeenten, zwerfvuil langs waterwegen, het aandeel zwerfvuil en samenstelling in de straatvuilnisbakken.

Zal de minister deze adviezen volgen?

4. De meningen over het aantal straatvuilnisbakken lopen nogal uiteen. Voor de ene moeten ze verminderd, voor de andere dan weer vermeerderd worden.

Wat is het standpunt van de minister ter zake?

5. De netheidsindex laat toe jaarlijkse Vlaamse tendensen vast te stellen en het effect van beleidsmaatregelen te beoordelen.

Graag een provinciaal overzicht van de gemeenten die deze netheidsbarometer gebruiken. Welke lessen werden/worden hieruit getrokken?

6. Een eventuele invoering van statiegeld zou het PMD-systeem (plastic flessen en flacons, metalen verpakkingen en drankkartons) onder druk kunnen zetten.

Wat is het standpunt van de minister ter zake?

7. In de Scandinavische landen mogen de mensen "bijna" zoveel buitenzetten als ze willen. Daartegenover staat een hoge afvalbelasting via een ecotaks of retourtaks op de producten.

Is dat een piste die de minister in overweging zal nemen?

8. Hoeveel Vlaamse steden en gemeenten bestrijden sluikestorten/zwerfvuil met een GAS-boete? Graag een overzicht per provincie. Heeft de minister zicht op de inning van deze boetes?
9. Blijkbaar is de belangstelling voor "Claim uw plek" (een individu/groep engageert zich om x aantal plekken van 1 ha proper te houden) op de website www.indevuilbak.be nogal verschillend van provincie tot provincie.

Graag een overzicht per provincie en de maatregelen die de minister zal nemen om de provincies met een lage score te (her)activeren.

ANTWOORD

op vraag nr. 13 van 30 september 2015

van **LYDIA PEETERS**

1. Er zijn samenwerkingsprotocollen afgesloten met het Ministerie van Openbare Werken – Agentschap Wegen en Verkeer en de waterwegbeheerders (nv De Scheepvaart – Waterwegen en Zeekanaal nv). Er vinden verschillende malen per jaar overlegmomenten plaats met deze partners waarop de knelpunten besproken worden. Verder is er ook regelmatig contact met het Agentschap voor Natuur en Bos en de Vlaamse Milieumaatschappij. Er is contact naar aanleiding van concrete vragen met De Lijn en met de Vlaamse Landmaatschappij. Ook met de verschillende havenbedrijven is er regelmatig contact. Er is tevens veel uitwisseling en samenwerking met Rijkswaterstaat in Nederland, Gemeente Schoon en Nederland Schoon, zowel bilateraal als via het Europees netwerk zwerfvuil.
2. Dit advies wordt gevolgd. Het doel is om de meting van de hoeveelheid en kostprijs zwerfvuil samen met de hoeveelheid en de kostprijs van sluikstorten over de door de besturen verzamelde gegevens van 2015 opnieuw uit te voeren om de evolutie te kennen. Er worden een registratie-instrument en een registratieformat die praktisch is en ook in de toekomst kan aangewend worden, ontwikkeld. Met het resultaat zullen die gemeenten die dat willen, zich kunnen vergelijken met soortgelijke gemeenten.
3. Het aandeel zwerfvuil en de samenstelling van de inhoud van de straatvuilnisbakken maakt deel uit van het onderzoek kennisverwerving sluikstorten dat in 2015 van start gaat. Het meten van de zwerfvuilsituatie op dijken en jaagpaden van de waterwegbeheerders wordt gestart in 2016.
4. Er is geen eenduidig antwoord mogelijk of er meer of minder vuilnisbakken nodig zijn. Vuilnisbakken moeten doordacht geplaatst worden. Een goed vuilnisbakkenplan opstellen, met criteria voor plaatsing, inventarisatie en de opvolging van de vullingsgraad van vuilnisbakken, helpt zwerfvuil voorkomen. De basisrichtlijn is: plaats vuilnisbakken op plaatsen waar veel resten van verbruik onderweg vrijkomen, werk planmatig, zorg dat de vuilnisbak in het oog springt, observeer of de vuilnisbak de juiste capaciteit heeft, plaats de vuilnisbak in de looplijn van de verbruikers, richt de inwerpopening correct en geef ze de juiste vorm.
5. Antwerpen: Antwerpen, Beerse, Brecht, Boom, Duffel, Grobbendonk, Herentals, Hulshout, Kontich, Malle, Mechelen, Mol, Oud-Turnhout, Sint-Amands, Schilde, Turnhout, Westerlo, Hoogstraten, Hemiksem, Vorselaar, Vosselaar, Stabroek, Zoersel. Vlaams-Brabant: Aarschot, Boortmeerbeek, Beersel, Diest, Galmaarden, Haacht, Halle, Kortenbergh, Kapelle-op-den-bos, Kampenhout, Kortenaken, Oud-Heverlee, Overijse, Grimbergen, Liedekerke, Lubbeek, Machelen, Merchtem, Roosdaal, Sint-Pieters-Leeuw, Tervuren, Tienen, Tremelo, Vilvoorde, Wezembeek-Oppem, Zaventem. Limburg: Alken, Beringen, Genk, Ham, Heusden-Zolder, Houthalen-Helchteren, Lanaken, Lummen, Kinrooi, Diepenbeek, Meeuwen-Gruitrode, Sint-Truiden, Tongeren, Zonhoven, Zutendaal. Oost-Vlaanderen: Aalst, Deinze, Dendermonde, Destelbergen, Eeklo, Erpe-Mere, Gent, Herzele, Lochristi, Zele, Kruishoutem, Maldegem, Merelbeke, Moerbeke-Waas, Ninove, Oostrozebeke, Oudenaarde, Geraardsbergen, Lede, Londerzeel, Lokeren, Sint-Niklaas, Stekene, Waarschoot, Wachtebeke, Zelzate, Zottegem, Zwalm.

West-Vlaanderen: Anzegem, Avelgem, Deerlijk, De Haan, De Panne, Diksmuide, Houthulst, Ieper, Izegem, Jabbeke, Koksijde, Langemark-Poelkapelle, Spiere-Helkijn, Waregem, Kuurne, Oostkamp, Kortrijk, Wielsbeke, Harelbeke, Heuvelland, Ingelmunster, Lichtervelde, Lendelede, Meulebeke, Merelbeke, Nieuwpoort, Oostende, Poperinge, Roeselare, Tielt, Torhout, Veurne, Zwevegem.

Met de resultaten van de barometer kunnen gemeenten de netheid opvolgen, evalueren en bijsturen.

6. De eventuele invoering van statiegeld voor plastic flessen en blik wordt nog onderzocht.
7. Het systeem van de Scandinavische landen is niet eenvormig. Er zijn onderlinge verschillen. Een ecotaks is niet hetzelfde als een retourtaks en een retourtaks voldoet niet aan de definitie van een afvalbelasting. Vlaanderen heeft gekozen voor een materialenbeleid en dit is geënt op de principes "de vervuiler betaalt" en "de consument sorteert zelf". Er zijn geen plannen om het betaalsysteem (gebaseerd op volume- of gewichtsdiftar) dat we nu kennen voor het ophalen van restafval, af te schaffen. Met dit systeem halen we in Vlaanderen de beste recyclagepercentages t.o.v. alle ons bekende landen.
8. Via de Vereniging van Steden en Gemeenten weet ik dat in oktober 2013 84% van de gemeenten Gemeentelijke Administratieve Sancties toepaste. Meer gedetailleerde gegevens zijn niet beschikbaar.
9. Een overkoepelende provinciale werking inzake zwerfvuil bestaat in Limburg en in West-Vlaanderen. De claimkaart is actief sinds mei 2015. Intercommunales die in opdracht van de gemeenten zwerfvuilacties opzetten en zwerfvuilopruimers begeleiden, en gemeenten werden geïnformeerd over het bestaan van de kaart. De campagnewebsite van indevuilbak is vernieuwd en aangepast aan de nieuwe slogan 'kleine daad, groot resultaat'. De claimkaart heeft op deze website een prominente plaats en stimuleert burgers om mee de handen uit de mouwen te steken en de slogan populair te maken. Dit betreft alleen vrijwilligers die zwerfvuil opruimen. Een degelijk zwerfvuilbeleid baseert zich echter op vijf pijlers die simultaan worden aangepakt. Deelname op de claimkaart geeft geen verdere indicatie over de algemene zwerfvuilaanpak, maar geeft alleen uiting aan de engagementen van vrijwilligers. In oktober 2015 worden intercommunales en gemeenten nogmaals aangeschreven. Zij krijgen opnieuw het aanbod om een gepersonaliseerde boodschap in de kaart te laten plaatsen.